EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 31/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om försäkringsbolag samt vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 november 2004 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om försäkringsbolag samt vissa lagar som har samband med den (RP 224/2004 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Juhani Turunen, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Pirjo Saarelainen, Försäkringsinspektionen
- enhetschef Marja-Liisa Kahola, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund rf
- verkställande direktör Jouko Bergius, Pensionsstiftelseföreningen PSF
- jurist Tarja Kolehmainen, Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf
- ombudsman Risto Heiskanen, Försäkringskassornas Förening
- jurist Eija Korpi, Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt.

Dessutom har utskottet fått skriftligt utlåtande från handels- och industriministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om försäkringsbolag, lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag, lagen om försäkringsföreningar och lagen om utländska försäkringsbolag ändras så att lagarnas bestämmelserna om bokföring och bokslut harmoniseras med bestämmelserna i de s.k. *fair value*-direktivet och moderniseringsdirektivet.

Dessutom föreslår regeringen att lagen om försäkringsbolag ändras så att de försäkringsbolag vars värdepapper är föremål för offentlig handel inom gemenskapen förpliktas att upprätta koncernbokslut enligt de internationella IAS/IFRS-redovisningsstandarderna i enlighet med berörda EU-förordning. Även ett försäkringsbolag som är dotterbolag föreslås få rätt att på frivillig basis upprätta sitt eget koncernbokslut i enlighet med internationella redovisningsstandarder, förutsatt att moderföretaget upprättar sitt koncernbokslut i enlighet med de aktuella standarderna. Också ett annat försäkringsföretag får upprätta sitt koncernbokslut i enlighet med nämnda standarder. Om ett försäkringsbolag vars värdepapper är föremål för offentlig handel inte är skyldigt att upprätta koncernbokslut, skall bolagets bokslut upprättas i enlighet med internationella redovisningsstandarder.

Enligt förslaget ska företag i försäkringsbranschen i Finland inte få rätt att på frivillig basis

upprätta sina årsbokslut i enlighet med godkända internationella redovisningsstandarder.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Ekonomiutskottet tillstyrker lagförslagen, men med de ändringar som det gjort i lagen om försäkringsbolag och lagen om försäkringsföreningar.

Genom lagändringarna införs nationella bestämmelser som ger försäkringsbolag, försäkringsföreningar och representationer för försäkringsbolag i tredje land möjlighet att tillämpa alternativa redovisningsmetoder enligt redovisningsdirektiven.

Enligt lagen ska noterade försäkringsbolag och försäkringsholdingsammanslutningar upprätta sina koncernbokslut i enlighet med internationella redovisningsstandarder. Dessutom ska noterade försäkringsbolag som inte är skyldiga att upprätta koncernbokslut upprätta sitt årsbokslut i enlighet med de avsedda internationella redovisningsstandarderna. De försäkringsbolag som inte är noterade får upprätta sitt koncernbokslut i enlighet med dessa standarder. Eftersom frågan om tillämpningen av internationella redovisningsstandarder fortfarande till centrala delar är olöst tillåts inte frivillig tilllämpning av dem på bokslut inom försäkringsbranschen.

De aktuella ändringarna av försäkringslagstiftningen är en delreform. Det finns en arbetsgrupp som bereder en totalrevision av lagen om försäkringsbolag.

Detaljmotivering

1. Lagen om ändring av lagen om försäkringsbolag

10 kap. 1 §. Paragrafens 4 mom. anger vilka bestämmelser i bokföringslagen som inte tillämpas på försäkringsbolagens koncernbokslut. Utskottet har lagt till en hänvisning till bokföringslagens 6 kap. 5 § 1 mom., eftersom en bestämmelse som motsvarar den bestämmelsen i bokföringslagen finns i 10 kap. 11 a § 2 mom. i lagen om försäkringsbolag.

I 7 mom. 1 punkten finns bestämmelser om obligatorisk tillämpningen av internationella redovisningsstandarder på försäkringsbolags och försäkringsholdingsammanslutningars koncernbokslut och i 2 punkten på försäkringsbolags bokslut. Eftersom 3 punkten, som gäller frivillig tillämpning av standarderna, hänvisar till 1 och 2 punkten har försäkringsholdingsammanslutningarna lagts till i 3 punkten.

Med försäkringsholdingsammanslutning avses här ett moderföretag vars huvudsakliga funktion är att förvärva och inneha andelar i dotterföretag som är försäkringsföretag, utländska återförsäkringsföretag eller försäkringsföretag i tredje land och av vilka minst ett är ett försäkringsbolag enligt lagen om försäkringsbolag.

10 kap. 11 a §. Enligt 2 mom. ska ett inhemskt dottersamfund vars bokslut ska sammanställas med koncernbokslutet ha samma räkenskapsperiod som det försäkringsbolag som är moderbolag. Tillägg har gjorts av försäkringsholdingsammanslutningar, eftersom Försäkringsinspektionen annars inte kan bevilja sådana sammanslutningar undantag enligt 10 kap. 14 § 7 mom.

10 kap. 14 §. Enligt 10 kap. 13 § 1 mom. i lagen om försäkringsbolag tillämpas bestämmelserna om delårsrapporter och årsrapporter i 11 kap. 12 § i lagen om aktiebolag på de publika försäkringsbolag som inte omfattas av 2 kap. 5 § i värdepappersmarknadslagen. Utskottet har lagt till ett omnämnande av årsrapporter i 10 kap. 14 § 3 mom. i lagen om försäkringsbolag.

Paragrafens 4 mom. har med tanke på jämlik behandling av bokföringsskyldiga kompletta-

rats så att Försäkringsinspektionen kan ge anvisningar och utlåtanden om tillämpningen av internationella redovisningsstandarder när det gäller försäkringsverksamhet.

Försäkringsholdingsammanslutningar har lagt till i 4 och 5 mom. parallellt med försäkringsbolag.

12 kap. 2 §. Bestämmelserna om försäkringsbolagens vinstutdelning har preciserats i 1 mom. Icke utdelningsbart är t.ex. ett sådant belopp av försäkringsbolagets utjämningsbelopp som i enlighet med internationella redovisningsstandarder har upptagits som fritt eget kapital. Möjligheten till vinstutdelning begränsas också i fråga om orealiserade värdeökningar i syfte att trygga försäkringsbolagens solvens och därmed de försäkrades intressen. Begränsningen gäller inte arbetspensionsbolag vars vinstutdelning begränsas genom specialbestämmelser i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag.

Ikraftträdandebestämmelsen. Utskottet har lagt till ett omnämnande av försäkringsholdingsammanslutningar jämsides med försäkringsbolag i 3 mom., eftersom båda nämns i 10 kap. 1 § 7 mom.

2. Lagen om ändring av lagen om försäkringsföreningar

10 kap. 1 och 12 §, 11 kap. 2 §. Paragraferna har ändrats i enlighet med motsvarande ändringar i lagen om försäkringsbolag på samma grunder.

Ingressen. Ingressen har ändrats i enlighet med paragrafändringarna.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår ekonomiutskottet

att lagförslag 3—8 godkänns utan ändringar och

att lagförslag 1 och 2 godkänns med ändringar ***(Utskottets ändringsförslag)***.

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om försäkringsbolag

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 28 december 1979 om försäkringsbolag (1062/1979) 10 kap. 4 e och 10 §, 11 b § 1 mom. samt 11 kap. 5 § 1 mom. 9 punkten,

sådana de lyder, 10 kap. 4 e § och 11 b § 1 mom. *(utesl.)* i lag 1204/1998, 10 kap. 10 § *(utesl.)* i lag 611/1997 och *i sistnämnda* lag *(utesl.)* och 11 kap. 5 § 1 mom. 9 punkten *(utesl.)* i lag 416/2004,

ändras 1 kap. 3 § 3 mom., 8 kap. 7 § 1 mom. och 8 a § 4 mom., 9 kap. 3 a § 1 mom., *rubriken för 10 kap. och 10 kap.* 1, 1 b och 1 c §, 2 § 6 mom., 4 b § 1 mom. 2 punkten, 4 c § 1, 2 och 4—6 mom., 4 d § 1 mom., 5 § 2 mom., 11, 11 a *(utesl.)* och 12 §, 13 § 2 mom. och 14 §, 12 kap. 2 § 1 mom., 14 kap. 1 § 2 mom. och 2 §, 16 kap. 7 §, 16 a kap. 5 § samt 18 kap. 5 § 1 mom. 7 punkten och 10 a § 2 mom.,

av dem 1 kap. 3 § 3 mom. och 14 kap. 1 § 2 mom. sådana de lyder i lag 389/1995, 8 kap. 8 a § 4 mom. *och rubriken för 10 kap.* sådana de lyder i nämnda lag 611/1997, 9 kap. 3 a § 1 mom. sådant

det lyder i lag 1022/1996, *10 kap. 1 § sådan den lyder i nämnda lag 1204/1998 och i lag 79/1999, 10 kap. 1 b § sådan den lyder i lag 49/2002, 10 kap. 1 c, 11 a och 14 § samt 18 kap. 5 § 1 mom. 7 punkten sådana de lyder i nämnda lag 79/1999,* 10 kap. 2 § 6 mom. sådant det lyder i lag 1087/1996, 10 kap. 4 b § 1 mom. 2 punkten, 4 c § 1, 2 och 4—6 mom., 4 d § 1 mom., 5 § 2 mom. och 12 § samt 12 kap. 2 § 1 mom. sådana de lyder *i nämnda lag* 1204/1998, *(utesl.)* 10 kap. 11 § sådan den lyder i nämnda lag 1204/1998 *samt* i lagarna 949/2000 och 707/2004, *10 kap. 13 § 2 mom. sådant det lyder i lag 109/1999, 12 kap. 2 § 1 mom., 16 kap. 7 § och 16 a kap. 5 § sådana de lyder i nämnda lagar 611/1997 och 1204/1998, 14 kap. 1 § 2 mom. sådant det lyder i nämnda lag 389/1995,* 14 kap. 2 § *sådan den* lyder *delvis ändrad* i nämnda lag 949/2000 *(utesl.)* samt 18 kap. 10 a § 2 mom. sådant det lyder i lag 416/2004, samt

fogas till 10 kap. 2 §*, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1087/1996 och i lag 355/1997,* ett nytt 7 mom., till 4 c §*, sådan den lyder i nämnda lag 1204/1998,* nya 7—11 mom. och till 12 kap. 2 §*, sådan den lyder i nämnda lagar 611/1997, 1204/1998 och 416/2004,* ett nytt 6 mom. som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

3 §
(Som i RP)

8 kap.

Bolagsstämma

7 och 8 a §
(Som i RP)

9 kap.

Revision och särskild granskning

3 a §
(Som i RP)

10 kap.

Bokslut, koncernbokslut, verksamhetsberättelse och täckning av ansvarsskuld

1 §
(1—3 mom. som i RP)

Bestämmelserna i 6 kap. 1 och 2 §, *5 § 1 mom.,* 7 § 6 mom., 7 a kap. 2—5 § och 8 kap. 6 § i bokföringslagen tillämpas inte på upprättandet av koncernbokslut för försäkringsbolag och verksamhetsberättelse för moderbolag. Bestämmelserna i 6 kap. 4 § 3 mom. i bokföringslagen, med undantag för de ovan nämnda bestämmelserna i 3 mom., tillämpas på upprättandet av bokslut och verksamhetsberättelse för försäkringsbolag.

(5 och 6 mom. som i RP)

De internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. 1 § i bokföringslagen följs vid upprättandet av bokslut och koncernbokslut så att

(1 och 2 punkten som i RP)

3) *andra än* försäkringsbolag *och försäkringsholdingsammanslutningar* enligt 1 och 2 punkten får upprätta sitt koncernbokslut i enlighet med internationella redovisningsstandarder.

(8—10 mom. som i RP)

1 b, 1 c, 2, 4 b—4 d, 5 och 11 §
(Som i RP)

11 a §

(1 mom. som i RP)

Ett inhemskt dottersamfund vars bokslut skall sammanställas med koncernbokslutet skall ha samma räkenskapsperiod som det försäkringsbolag *eller den försäkringsholdingsammanslutning* som är moderbolag, om inte Försäkringsinspektionen beviljar undantag enligt 14 § 7 mom. från detta.

12 och 13 §
(Som i RP)

14 §

(1 och 2 mom. som i RP)

Försäkringsinspektionen meddelar närmare föreskrifter som beror på försäkringsverksamhetens speciella karaktär om hur bokslut, koncernbokslut, verksamhetsberättelse, delårsrapport, *årsrapport* samt bokslutskommuniké för försäkringsbolag skall upprättas.

Försäkringsinspektionen kan ge anvisningar och utlåtanden om hur detta kapitel, social- och hälsovårdsministeriets förordningar enligt 1 mom., bestämmelserna om bokslut, koncernbokslut och verksamhetsberättelse i lagen om aktiebolag samt *(utesl.)* bokföringslagen och bokföringsförordningen skall tillämpas på försäkringsbolag *och försäkringsholdingsammanslutningar. Anvisningar och utlåtanden* om tillämpningen av de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 a kap. i bokföringslagen *kan ges* när dessa gäller enbart försäkringsverksamhet.

Försäkringsinspektionen kan på ansökan av ett försäkringsbolag *eller en försäkringsholdingsammanslutning* av särskilda skäl för viss tid bevilja tillstånd att avvika från de i 4 mom. angivna bestämmelserna och föreskrifterna, om undantaget behövs för att ge en rättvisande bild av resultatet av bolagets *eller sammanslutningens* verksamhet och av dess ekonomiska ställning.

(6 och 7 mom. som i RP)

12 kap.

Vinstutdelning och annan användning av bolagets tillgångar

2 §

Ett försäkringsbolags vinstutdelning får inte överstiga det sammanlagda beloppet av vinst enligt fastställd balansräkning för den senaste räkenskapsperioden och bolagets övriga fria egna kapital, med avdrag för den förlust som balansräkningen utvisar och andra icke utdelningsbara poster, vilka är

1) belopp som enligt bolagsordningen skall avsättas till reservfonden eller annars lämnas outdelat, *(utesl.)*

2) *belopp som av försäkringsbolagets utjämningsbelopp, i ett bokslut som upprättats enligt 10 kap. 1 § 7 mom. har upptagits som fritt eget kapital, och*

3) belopp som av de orealiserade värdeökningarna på de placeringar som står under huvudgruppen "Placeringar" i försäkringsbolagets balansräkning, på grundval av 10 kap. 4 c § 5 och 6 mom. eller 10 kap. 1 § 7 mom. har upptagits som fritt eget kapital. (Nytt)

— — — — — — — — — — — — — —

Bestämmelserna i 1 mom. 3 punkten gäller inte arbetspensionsförsäkringsbolag enligt lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag.

14 kap.

Tillsynen över försäkringsbolag och företag som hör till finans- och försäkringskonglomerat

1 och 2 §

(Som i RP)

16 kap.

Fusion och inlösen av minoritetsaktier

7 §

(Som i RP)

16 a kap.

Överlåtelse av försäkringsbeståndet

5 §

(Som i RP)

18 kap.

Särskilda stadganden

5 och 10 a §
(Som i RP)

(1 och 2 mom. som i RP)

Bestämmelserna i 10 kap. 1 § 7 mom. 1 och 2 punkten om obligatorisk tillämpning av internationella redovisningsstandarder tillämpas dock på försäkringsbolag *och försäkringsholdingsammanslutningar* först från och med den räkenskapsperiod som börjar den 1 januari 2005 eller därefter. På försäkringsbolag *och försäkringsholdingsammanslutningar*, av vilkas värdepapper som är i omlopp endast skuldebrev är föremål för offentlig handel, tillämpas nämnda punkter obligatoriskt först från och med den räkenskapsperiod som börjar den 1 januari 2007 eller därefter. Bestämmelserna i 10 kap. 1 § 7 mom. 3 punkten om frivillig tillämpning av internationella redovisningsstandarder får tillämpas på försäkringsbolag *och försäkringsholdingsammanslutningar* först från och med den räkenskapsperiod som börjar den 1 januari 2005 eller därefter.

(4 och 5 mom. som i RP)

2.

Lag

om ändring av lagen om försäkringsföreningar

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 31 december 1987 om försäkringsföreningar (1250/1987) 1 kap. 5 a §, 10 kap. 5 d och 9 b §, 9 d § 1 mom. och 9 f §,

sådana de lyder, 1 kap. 5 a §, 10 kap. 5 d §, 9 d § 1 mom. och 9 f § i lag 340/2000 och 10 kap. 9 b § sådan den lyder i lag 340/2000 och delvis ändrad i lag 709/2004,

ändras 1 kap. 5 b §, 7 kap. 8 § 1 mom. 9 kap. 5 § 1 mom., 10 kap. rubriken och 1 och 2 §, 5 § 3 mom., 5 c §, 6 § 2 mom., 7 § 2 mom., 9, 9 c, 9 e, 11 och 12 §, 11 kap. 2 § 1 *och 3* mom., 12 kap. 5 §, 14 kap. 6 §, 14 a kap. 5 § och 16 kap. 9 § 1 mom. 6 punkten,

av dem 1 kap. 5 b §, 9 kap. 5 § 1 mom., 10 kap. rubriken och 1 och 2 §, 5 § 3 mom. 5 c §, 6 § 2 mom., 7 § 2 mom., 9, 9 c, 9 e, 11 och 12 §, 11 kap. 2 § 1 *och 3* mom., 14 kap. 6 §, 14 a kap. 5 § och 16 kap. 9 § 1 mom. 6 punkten sådana de lyder i lag 340/2000 och 12 kap. 5 § sådan den lyder i lag 81/1999 och sådan den lyder delvis ändrad i lag 340/2000 och lag 709/2004, samt

fogas till 10 kap. nya 1 a—1 c §, till 3 § ett nytt 6 mom. och till 5 b § ett nytt 3 mom. *(utesl.)* som följer:

1 kap.

Allmänna stadganden

5 b §
(Som i RP)

7 kap.

Föreningsstämman

8 §
(Som i RP)

9 kap.

Revision och särskild granskning

5 §
(Som i RP)

10 kap.

Bokslut, koncernbokslut, verksamhetsberättelse och täckning av ansvarsskuld

1 §
(1 och 2 mom. som i RP)

Bestämmelserna i 6 kap. 1 och 2 §, *5 § 1 mom.* och 7 § 6 mom., 7 a kap. 2—5 § och 8 kap. 6 § i bokföringslagen tillämpas inte på upprättandet av koncernbokslut och verksamhetsberättelse för försäkringsföreningar som är modersamfund (*moderförening*). Bestämmelserna i 6 kap. 4 § 3 mom. i bokföringslagen, med undantag för de ovan nämnda bestämmelserna i 2 mom., tillämpas på upprättandet av koncernbokslut och verksamhetsberättelse för försäkringsföreningar.

(4—9 mom. som i RP)

1 a—1 c, 2, 3, 5, 5 c, 6, 7, 9, 9 c, 9 e och 11 §
(Som i RP)

12 §
(1—3 mom. som i RP)

Försäkringsinspektionen kan ge anvisningar och utlåtanden om hur detta kapitel, social- och hälsovårdsministeriets förordning enligt 1 mom., bestämmelserna om bokslut, koncernbokslut och verksamhetsberättelse i lagen om aktiebolag samt *(utesl.)* bokföringslagen och bokföringsförordningen skall tillämpas på försäkringsföreningar. *Anvisningar och utlåtanden om* tillämpningen av de internationella redovisningsstandarder som avses i 7 kap. i bokföringslagen *kan ges* när dessa gäller enbart försäkringsverksamhet.

(5—7 mom. som i RP)

11 kap.

Vinstutdelning och annan användning av föreningens tillgångar

2 §

Vinstutdelning får inte överstiga det sammanlagda beloppet av vinst enligt fastställd balansräkning för den senaste räkenskapsperioden och bolagets övriga fria egna kapital, med avdrag för den förlust som balansräkningen utvisar och andra icke utdelningsbara poster, vilka är

(1 punkten som i RP)

2) belopp *som av de orealiserade värdeökningarna på de placeringar som står under huvudgruppen "Placeringar" i försäkringsföreningens balansräkning, på grundval av 10 kap. 5 c § 6 och 7 mom. har upptagits som fritt eget kapital*.

— — — — — — — — — — — — — —

Som vinst i moderföreningen får inte utdelas ett belopp som överstiger det sammanlagda beloppet av vinst enligt fastställd koncernbalansräkning för den senaste räkenskapsperioden och koncernens övriga fria egna kapital, med avdrag för den förlust som koncernbalansräkningen utvisar, sådana andra icke utdelningsbara poster som avses i 1 mom., sådana poster som avses i 2 mom. och poster som är

1) belopp till vilket i bokföringslagen avsedda reserver i bokslutet för samfunden i koncernen samt skillnaden mellan de registrerade och planenliga avskrivningarna har upptagits som fritt eget kapital i koncernbokslutet,

2) belopp som av utjämningsbeloppet för en försäkringsförening i koncernen i det koncernbokslut som upprättats enligt 10 kap. 1 § 6 mom. har upptagits som fritt eget kapital, och

3) belopp som av de orealiserade värdeökningarna på de placeringar som står under huvudgruppen "Placeringar" i balansräkningen för en försäkringsförening i koncernen, på grundval av 10 kap. 1 § 6 mom. har upptagits som fritt eget kapital. (Nytt)

— — — — — — — — — — — — — —

(5 mom. *utesl.*).

12 kap.

Tillsynen över försäkringsföreningarna

5 §
(Som i RP)

14 kap.

Fusion

6 §
(Som i RP)

14 a kap.

Överlåtelse av försäkringsbeståndet

5 §
(Som i RP)

16 kap.

Särskilda stadganden

9 §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelser
(Som i RP)

Helsingfors den 8 december 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd (delvis)
vordf. Jari Leppä /cent (delvis)
medl. Arto Bryggare /sd (delvis)
Sari Essayah /kd
Klaus Hellberg /sd
Reijo Kallio /sd (delvis)
Esko Kiviranta /cent
Martti Korhonen /vänst (delvis)
Miapetra Kumpula /sd (delvis)
Seppo Lahtela /cent (delvis)
Jere Lahti /saml (delvis)
Klaus Pentti /cent
Antti Rantakangas /cent (delvis)
Martin Saarikangas /saml
Sari Sarkomaa /saml (delvis)
Juhani Sjöblom /saml
Oras Tynkkynen /gröna
ers. Roger Jansson /sv (delvis)
Simo Rundgren /cent (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Eelis Roikonen.